

66 แม้ข้าวหอมมะลิที่ปลูกในเมืองไทยนั้นจะมีรูปร่างหน้าตาเหมือนกัน แต่สามารถนำกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มาใช้ค้นหาเอกลักษณ์เฉพาะตัว เพื่อสร้างความแตกต่างให้ได้... เป็นการระบุจาก รุ่งเรือง งาหอม อาจารย์ประจำคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

หนึ่งในนักวิจัยของโครงการ "การศึกษาข้อมูลและกลไกเพื่อขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ข้าวหอมมะลินิวเขาไฟบุรีรัมย์" ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ และฝ่ายบูรณาการวิจัยและความร่วมมือเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ (ABC) สกสว. ซึ่งโครงการดังกล่าวนี้เป็นอีกหนึ่งแนวทางที่ต้องการ...

"ยกระดับ" ให้กับ "ข้าวหอมมะลิไทย" เพื่อช่วย "แก้ปัญหาผลผลิตราคาตกต่ำ" ด้วยการ "ค้นหาเอกลักษณ์ให้กับข้าวไทย"

ทั้งนี้ กับรายละเอียดของโครงการฯ นี้ ทางอาจารย์รุ่งเรือง หนึ่งในนักวิจัย ได้ให้ข้อมูลว่า... ราวปี 2559 หลังจากทางจังหวัดบุรีรัมย์ โดยสำนักงานเกษตรจังหวัดบุรีรัมย์ ได้ขึ้นจดทะเบียน **จีไอ (GI)** หรือ **สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์** ให้กับ "ข้าวหอมมะลินิวเขาไฟบุรีรัมย์" กับกรมทรัพย์สินทางปัญญา ก็ได้มีจดหมายตอบกลับมาให้ดำเนินการเพิ่มเติมใน 3 หัวข้อ ได้แก่ 1.จะต้องมีงานวิชาการเพื่อยืนยันความโดดเด่นหรือเอกลักษณ์ 2.มีระบบการผลิตของผู้ปลูกและผู้ประกอบการโรงสีที่ชัดเจน ที่สามารถยึดเป็นแนวทางปฏิบัติได้ และ 3.ต้องมีระบบตรวจสอบจากหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบชัดเจน จึงเป็นที่มาของ

โครงการฯ นี้

หลังจากทางจังหวัดบุรีรัมย์ ได้รับโจทย์ดังกล่าวกลับมา จึงได้มีการตั้งทีมนักวิจัยเพื่อทำการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะเฉพาะทางกายภาพและทางเคมีของข้าวหอมมะลินิวเขาไฟ โดยการวิเคราะห์เกี่ยวกับ แร่ธาตุและองค์ประกอบที่สำคัญ ในชุด ดินภูเขาไฟ ในพื้นที่บุรีรัมย์ พร้อมกับการนำศึกษาเปรียบเทียบกับข้าวหอมมะลิที่ปลูกในพื้นที่อื่น ๆ จนพบว่า... ข้าวหอมมะลินิวเขาไฟที่ปลูกในเขตดินภูเขาไฟของบุรีรัมย์

เอกลักษณ์ข้าวมีบงชี้ 'เกษตร+วิทย์' นำคิด'บุรีรัมย์โมเดล'

นั้น มีแร่ธาตุและสารสำคัญที่จำเป็นต่อร่างกายสูงกว่าข้าวหอมมะลิที่ปลูกในพื้นที่อื่น ๆ นั่นคือ ฟอสฟอรัส และแคลเซียม ซึ่งถือเป็น **"เอกลักษณ์เฉพาะตัว"** ที่สำคัญของข้าวหอมมะลิที่ปลูกในพื้นที่นี้...

นอกจากการวิเคราะห์เกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพและทางเคมีแล้ว คณะนักวิจัยที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ "ข้าวหอมมะลินิวเขาไฟบุรีรัมย์" ยังได้มีการจัดทำในเรื่องของการ **พัฒนาระบบและมาตรฐาน** ต่าง ๆ เช่น ระบบควบคุม, ระบบฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์, ระบบลงทะเบียนการเข้าร่วมการผลิต และระบบการแปรรูปข้าวหอมมะลิ โดยหลังจากได้ดำเนินการมาเป็นระยะเวลา 2 ปี คือปี 2561-2562 ที่สุด

แล้วนั้น “ข้าวหอมมะลิดินภูเขาไฟบุรีรัมย์” ก็ได้รับการขึ้นทะเบียน “สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์” หรือ “จีไอ” ไปเมื่อวันที่ 29 กันยายนที่ผ่านมา หลังจากใช้ความพยายามอยู่หลายปีในการผลักดันเรื่องนี้...

พร้อมกันนี้ ข้าวหอมมะลิชนิดนี้ยังได้รับ “นิยาม” จากทางกรมทรัพย์สินทางปัญญา เอาไว้อีกด้วยว่า... “ข้าวหอมมะลิดินภูเขาไฟบุรีรัมย์ เป็นข้าวเปลือก ข้าวกล้อง และข้าวขาว ที่แปรรูปจากข้าวหอมมะลิพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 และพันธุ์ กข 15 ปลูกในฤดูนาปี บน

พื้นที่ที่มีแร่ธาตุจากดินภูเขาไฟบุรีรัมย์ ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะ ที่ทำให้เมล็ดข้าวเรียวยาวเลื่อมมัน มีท้องไข่น้อย และเมื่อหุงสุกแล้ว ข้าวจะเหนียวนุ่ม ไม่แข็งกระด้าง” ...เป็น “คำจำกัดความ” ที่ได้มีการระบุไว้หลังใช้เวลาศึกษาอยู่หลายปี

จนในที่สุดก็ได้กลายเป็นอีกหนึ่ง “ของดีบุรีรัมย์”

กลายเป็น “ผลผลิตสำคัญของเกษตรกรในพื้นที่”

ขณะที่ในส่วนของจังหวัดนั้น ภายหลังจากข้าวหอมมะลิชนิดนี้ได้รับการขึ้นทะเบียนจีไอแล้วนั้น ก็ยังมีความพยายามที่จะเร่งผลักดันให้เกิดระบบมาตรฐานในหลากหลายด้าน โดยเรื่องนี้ทาง ราชการ

หัตถาชาญกุล ผู้ว่าราชการจังหวัดบุรีรัมย์ ระบุไว้ว่า... หลังจากนี้จังหวัดจะเร่งผลักดันให้เกิดระบบควบคุม และระบบตรวจสอบ เกี่ยวกับคุณภาพของการผลิตข้าวหอมมะลิดินภูเขาไฟบุรีรัมย์ โดยจะเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลของผู้ผลิต ผู้แปรรูป และผู้ประกอบการ เข้าไว้ด้วยกัน เพื่อให้เกิดการคุ้มครองตามกฎหมาย ซึ่งจะทำให้เกษตรกรและผู้เกี่ยวข้องในท้องถิ่นได้รับสิทธิในการผลิตข้าวหอมมะลิดินภูเขาไฟบุรีรัมย์นี้...

“สิ่งที่ต้องทำต่อก็คือ การเพิ่มมูลค่าสินค้าและด้านการตลาด โดยจะมีการกระตุ้นให้ผู้ผลิตข้าวหอมมะลิชนิดนี้ต้องมีการดูแลรักษามาตรฐานของสินค้า เพื่อให้ผู้บริโภคเกิดความรู้สึกมั่นใจในสินค้าที่ตรงตามความต้องการ นอกจากนี้ในอนาคตจะเร่งพัฒนาตลาด ช่องทางการตลาดทั้งในและต่างประเทศให้เพิ่มขึ้น เพื่อให้ข้าวหอมมะลิของบุรีรัมย์เป็นที่รู้จักในวงกว้างมากขึ้น”...ผู้ว่าฯ บุรีรัมย์คนเดิมย้ำถึง “เป้าหมายต่อไป” ของข้าวหอมมะลิชนิดนี้

อนึ่ง นักวิจัยของโครงการฯ คือ อาจารย์รุ่งเรือง ได้สรุปผลทั้งท้ายเอาไว้ด้วยว่า... นอกจากจะช่วยให้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวมีตลาดแล้ว ยังช่วยทำให้เกิดกลไกการแปรรูปข้าวหอมมะลิให้เกิดเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าที่สูงเพิ่มขึ้นได้ด้วย รวมถึงทำให้เกิดกลไกการทำงานร่วมกันในระดับจังหวัด ซึ่งกระบวนการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนี้จะกลายเป็นองค์ความรู้ที่สำคัญในอนาคต โดยเฉพาะการนำองค์ความรู้ที่ได้ค้นพบเหล่านี้นำไปใช้ต่อยอดกับพืชผล และผลิตภัณฑ์เกษตรชนิดอื่น ๆ ได้ต่อไปอีกด้วย...

นี่เป็น “อีกหนึ่งกรณีศึกษาที่น่าสนใจ” จากพื้นที่บุรีรัมย์ ในการ “นำเครื่องมือวิจัยมาใช้เพื่อเพิ่มมูลค่า” เพื่อจะ “สร้างความแตกต่างให้ข้าวของไทย” ที่ “นำไปใช้กับสินค้าเกษตรชนิดอื่น ๆ” ด้วย.